

2. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” від 13.12.1991 р. [Електронний ресурс] // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 12. – Ст. 165. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.
3. Закон України “Про освіту” від 23.05.1991 р. № 1060-ХІІ [Електронний ресурс] // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/page>.
4. Рабинович П. М. Основні права людини: поняття, класифікації, тенденції / П. М. Рабинович // Укр. часопис прав людини. – 1995. – № 1. – С. 14–22.
5. Лищина И. Ю. Международные механизмы защиты прав человека. Харьковская правозащитная группа / И. Ю. Лищина. – Х. : Фолио, 2001. – 112 с.
6. Антонович М. М. Еволюція поняття прав людини та проблеми їх класифікації [Електронний ресурс] / М. М. Антонович // Наукові записки. – Т. 45. Політичні науки. – 2005. – С. 9–16. – Режим доступу : http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/2744/1/Antonovych_Evoliutsiia_poniattia_prav_liudyny.pdf.
7. Шумак І. О. Громадянські права і свободи людини за Конституцією України : дис. ... канд. юрид. наук / І. О. Шумак. – К., 2000. – 193 с.
8. Weston B. H. Human Rights / B. H. Weston // Hum. RtsQ. – 1984. – Vol. 6. – P. 257–283.
9. Савенко М. Забезпечення прав і свобод людини і громадянина та їх захист органами конституційної юрисдикції / М. Савенко // Право України. – 1999. – № 2. – С. 3–9.
10. Білозьоров Є. В. Правові гарантії захисту прав і свобод людини в Україні: реалії та проблеми // Є. В. Білозьоров // Адвокат. – 2009. – № 8 (107). – С. 26–30.
11. Нова Конституція України: Огляд, коментарі і текст Основного Закону / за ред. В. Ф. Погорілка. – К. : Правова держава, 1997. – 156 с.
12. Рабинович П. М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень) / П. М. Рабинович. – Х. : Право, 1997. – 64 с.
13. Волинка К. Г. Механізм забезпечення прав і свобод особи: питання теорії і практики : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.01 / К. Г. Волинка ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К, 2000. – 16 с.

Надійшла до редколегії 05.05.2015 р.

УДК 351:796.011.1:615.825

І. Є. Рибчич,

аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики ХарPI НАДУ, м. Харків

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ
ОСОБИСТОСТІ У СПОРТІ:
СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ**

Досліджено явище спорту як інструменту комунікації та соціалізації в системі суспільно-владних відносин. Вивчено призначення спорту як мотивації людини до розкриття її сутнісних сил. З'ясовано основні аспекти публічного адміністрування процесу залучення особи до фізкультурно-спортивної діяльності.

Ключові слова: публічне адміністрування, спорт, особистість, соціально-філософський аспект, реалізація, соціокультурна система, суспільно-владні відносини, держава.

I. Ye. Rybchych,

Postgraduate student of Social and Humanitarian Policy Department, KRI NAPA, Kharkiv

PUBLIC ADMINISTRATION OF PERSONAL FULFILLMENT IN SPORTS: SOCIO-PHILOSOPHICAL ASPECT

The phenomenon of sports as a tool for communication and socialization in the system of public-authority relations has been researched. The purpose of sports to motivate people to disclose their essential forces has been studied. The main aspects of public administration process of getting people involved in athletic sporting activities have been found out.

Key words: public administration, sports, personality, socio-philosophical aspect, self-fulfillment, socio-cultural system, public-authority relations, state.

Публічне адміністрування постає як підсистема соціальної системи, складова суспільства, чие функціонування та розвиток перебувають під впливом всіх інших сфер суспільної життєдіяльності. Спорт є однією з найбільш важливих моделей функціонування різноманітних підсистем, стає образом рухових взаємодій, які виходять на якісно нову ступінь свого розвитку. Він виступає одним із найважливіших засобів функціонування і оновлення форм людських взаємовідносин. Спорт виявляється тим процесом, який розкриває структури взаєморозуміння між людьми, реалізуючись в архетипах і стандартах особистісної поведінки. Він скерований саме на “розриви” соціального буття, може бути використаний як форма творчого пошуку, “виращування” відсутніх якостей і зв’язків, відходу від неефективності і пошуки механізмів підвищення ефективності у всіх ланках суспільного життя. Спорт стає фундаментальним сучасним інструментом комунікації між людьми, природними системами, людиною і суспільством, людиною і владою.

Із зростанням ролі спорту у сучасному житті як суспільства, так і окремої людини, його висока цінність для цивілізації є очевидною, у тому числі у якості критерію соціально-культурної ідентичності, адже спорт не є повністю замкненою і самодостатньою системою і тому потребує відповідної регуляції з боку держави. Людина, яка попадає у спортивне життя, продовжує залишатися учасником соціально-культурних процесів, що розширюють сукупність критеріїв для самоідентифікації. Фізична культура і спорт надають можливість реалізації внутрішньої природи людини, а вільне самовираження особистості пов’язане з діями певних механізмів самоідентифікації в контексті вираження спортивної практики індивіда.

Завдяки спорту здійснюється відродження і поновлення власне людського існування; це всезагальна умова буття людини, форма її самовизначення і самостановлення, досягнення високих результатів [5]. Найбільш актуальною є характеристика спорту як розуміння його реальної і самодостатньої цінності. Розуміння спорту як соціального архетипу орієнтоване на досягнення не тільки як процесу усвідомлення необхідності, адаптації до неї, але і як активного і діяльнісного процесу переборювання цієї необхідності. Вчені намагаються осмислити спорт як цілісний феномен повсякденного життя сучасної людини, життєстверджуючим фактором реалізації людиною її сутнісних сил. У розумінні і тлумаченні людини як особистості є безліч теорій: дзеркального “Я” Ч. Кулі, “узагальненого іншого” Дж. Міда, рольова концепція, диспозиційна теорія В. Ядова, системна концепція людини І. Хомича; теорія самосприйняття Д. Бема.

Спорт – це визначення людиною своїх позицій, орієнтирів свого життя і діяльності, здатність людини розпоряджатися своїми власними фізичними силами, своєю діяльністю, володіти засобами формування свого самостійного життя. Публічне адміністрування реалізації особистості в спорті це царина практичної діяльності, в тому числі надання засобів для індивідуального самоудосконалення, що зумовлюють можливість розвитку людини як особистості. В той же час для нашого дослідження спорт – це істотна сторона людиновимірності буття, яке полягає у визначенні міри співвіднесеності гранично виражених природно даних і культурно модифікованих тілесних властивостей індивіда, а також, безумовно, моральних якостей як суб'єкта соціалізації у суспільно-владних відносинах.

Виконуючи важливі соціально-комунікативні функції і будучи значущим елементом сучасного суспільного облаштування, спорт поступово стає самостійною соціокультурною системою зі своїми внутрішніми механізмами регуляції і соціалізації. В умовах тотальної глобалізації, однією з основних завдань суспільства стає збереження особистості-спортсмена як першочергової цінності. Для вирішення таких високих завдань необхідно науково обґрунтувати універсальний механізм виміру соціально-культурної ідентичності, яким може виступати саме спорт, у якому людина реалізує свої устремління. У сучасних умовах світоглядної кризи і духовного відчуження людина намагається актуалізувати пошук смислотворчих феноменів, здатних об'єднувати і перетворювати органічну цілісність соціальні та індивідуальні виміри власної життєдіяльності. Безперечно, що одним з таких феноменів, що поглинає і охоплює у всій цілісності особистість, виступає спорт; без активного втручання держави в розвиток спорту його вплив на особистість зменшується. Потреба у всебічному вивченні сучасного спорту є очевидною, так як залишається нереалізованою концепція смислових особливостей спорту як їх вираження в індивідуальній і соціальній формах життєдіяльності індивіда як активного суб'єкта державотворчих процесів.

Спорт був і залишається одним з самих ефективних засобів самоутвердження особистості, володіючи високою соціальною значущістю і привабливістю; а спортсмен виступає образом соціально-культурної ідентифікації, свого роду носієм певних смислів і цінностей, які завжди можуть бути артикульовані. Цінності спорту співвідносяться з загальнокультурними цінностями і будуть розглядатися у нашому дослідженні в контексті таких базових категорій сучасної цивілізації, як якість і рівень життя, активізація людських ресурсів у соціокультурному розвитку, соціальний порядок і добробут.

Метою статті є окреслення соціально-філософських аспектів публічного адміністрування реалізації особистості в спорті. Для цього потрібно вирішити низку завдань:

1. Вивчити призначення спорту як мотивації людини до розкриття її сутнісних сил.
2. Дослідити явище спорту як інструменту комунікації та соціалізації у системі суспільно-владних відносин.
3. З'ясувати основні аспекти публічного адміністрування процесу залучення особи до фізкультурно-спортивної діяльності.

4. Окреслити спорт як елемент суспільного облаштування соціокультурної системи регуляції та соціалізації в державі.

Становлення і розвиток сучасного спорту від архаїчного часу до сучасності знаходилося у прямій залежності від конкретно-історичних умов, визначалось соціальними цінностями, нормами і приписами окремих історичних епох. Результатом розвитку явилось формування спорту на основі раціоналізованої і упорядкованої діяльності. Смысловий зміст спорту створюється однаково як суспільством, що детермінує нормативний і стандартизований характер розвитку спортивної практики та її учасниками, так й індивідом, який розглядає спорт як смисложиттєву подію, в контексті якої він має перервати узвичаєне протікання повсякденності та формувати власний смисложиттєвий світ. Сучасний спорт як вираження індивідуального і соціального життя людини, у рамках якого як для індивіда, так і для соціальної групи відбувається в процесі трансформація всіх видів енергії людини для досягнення спортивного результату.

Під публічним адмініструванням розуміється вся система адміністративних інститутів з відповідною ієрархією влади та скоординованими груповими діями із державотворчих питань у визначеній нами сфері спорту. Органи державної влади та місцевого самоврядування повинні прагнути збереження цілісності соціокультурного призначення спорту, який сприяє більш повному розкриттю сутнісних сил людини [1]. Згідно загальної теорії цінностей, будь-яка цінність визначається значимістю чи сенсом певного явища культури, суспільства, реальної дійсності. Постійна внутрішня активність людської психіки приводить до того, що виникає потреба: творити, жити внутрішнім духовним життям. Це життя стає не лише обслуговуючим засобом, а й самоцінністю людини, що виступає іманентною її сутністю. Саме тому спорт надає смисл індивідуальному буттю, так як спорт завжди, елемент життєвого процесу. Спорт як цінність, в кінцевому рахунку, приводить до смислової гармонії, поєднуючи образи матеріального світу з духовними і моральними законами особистості.

Спорт як цінність особистості – це завжди повнота буття в якому органічно злиті духовне і матеріальне начало людини, гармонія душі і тіла. В духовному смислі, спорт – це гармонія душі із світом, потреба в постійному удосконаленні людини. Кожна людина має усвідомити тілесність свого буття і своєї духовної цінності, щоб існування і діяльність людини набули смислу, який складається з розуміння цінностей індивідуального буття. Проблеми спорту як буттєвості – це проблеми спортивної реалізації тих засад людської діяльності, які виявляються результатом практики людей, адже, це, перш за все, духовно-практичне освоєння людиною спортивного світу. [4].

Тому спорт – це царина самореалізації особистості, вільний вибір свого буття, вищий рівень розвитку саморегуляції особистості, самоутворюючий фактор тієї соціоприродної спільноти, до якої вона належить. Спорт як цінність кристалізується у свідомості і самосвідомості, рефлексії, виявленні людиною вищих тілесних спортивних якостей особистості. Він у процесі реалізації вільного часу особистості виступає формою самореалізації сутнісних сил людини, скерованих на становлення своєї індивідуальності. Спортивність як фізична якість людини – це спосіб життя людини, націленої тілом і духом, тому що дух – це стан активності, який уособлює поле культури індивіда.

Процес публічного адміністрування має важливе значення у формуванні державної політики у певній сфері, зокрема спорту: є частиною політичного процесу, відрізняється від адміністрування у приватному секторі та ототожнюється із чисельними групами та індивідами. Саме розвиток спорту допомагає державі у її діях з управління та публічного адміністрування пропагувати духовно і фізично здорову особистість, щоб протиставляти комфортне буття людини фізичному і духовному багатству. Спорт – це явище, що може проявити потенціал спортивної події на державному рівні, яку можна використати для удосконалення соціального життя країни [7].

Народження спорту як складного соціального і культурного явища пов'язано зі зміною способу буття соціуму, коли відтворення соціального досвіду через традицію поступилося місцем зростаючій активності в індивідуальній і соціальній життєдіяльності. Поняття того, що виступає умовою людського буття, – це знаходження найбільших вірогідних можливостей у закритому просторі, без яких взагалі неможливе людське існування. Повнота внутрішньої свободи у спортивній діяльності окреслює мету і вищу цінність людини, які адекватні смисловим факторам спортивного буття. Спорт є високою духовною цінністю і необхідною умовою здоров'я нації, який націлений на самостановлення людини як цілісної істоти.

В той же час розвиток спорту в державі – це першооснова і універсальний фактор соціального, економічного, політичного і духовного прогресу, умова становлення творчих і розвинених особистостей. Пошуки певного виду спорту людиною – це визволення її від будь-яких форм пригнічення, які виходять за межі природної необхідності самозбереження і є надзвичайно великим завоюванням в історії суспільства; в цьому дії держави з публічного адміністрування розвитку спорту повинні сприяти особі. Спорт – це психологічна умова людського існування, внутрішнього духовного життя людини, так як він відтворює активне відношення індивіда до світу і виявлення її місця у світі. Тому тільки за умов реалізації себе у спорті можна реалізувати всю складність буття людини і її дійсну суть. Спорт – це самодостатня цінність, в якій знайшли своє відображення принципи влаштування свого буття, свободи від зовнішніх обставин, які сковують безпосередність самого життя; це бажання і вміння бути собою, досягти великих успіхів.

Спорт – це соціальний архетип, умова, мета і засіб свого існування як особистості, без якого взагалі неможливе людське та державне існування; це вільно виражена самодіяльність людини згідно з поняттями про честь, совість, творчість, справедливість, солідарність, людську достойність. Спорт як діяльність включає такі дії, як вибір, мета, воля, ціль, цінність, активність, спонтанність, мотивація, автономність, незалежність. Тому вибір виду спорту пов'язаний з якісним вибором особою самої себе, з універсальним світом гармонії – істини, добра, краси, справедливості пов'язується з свободою діяльності, які складають субстанційний зміст життєдіяльності людини. Критерієм самовизначення у спорті є активна участь індивіда у визначенні своєї долі, в можливостях країни, в реалізації своїх фізичних, духовних, інтелектуальних здібностей. Спорт культивує умови, вільні від зовнішніх обставин, які сковують безпосередність самого життя, сприяють розкриттю активності і діяльності людини.

Тільки в умовах безперервного розвитку своїх фізичних можливостей можна сформулювати дійсну сутність свого індивідуального буття. Умовою реалізації фізичних

можливостей людини є їх зв'язок з універсальним світом. Спорт є умовою, метою і засобом гармонізації індивідуального суспільного і державного життя; це свобода волі. Поняття спорту як самореалізації особистості – це подолання відчужених природних і соціальних сил, що дає чималий імпульс для осмислення світу як простору для проблемного буття людини, переходу до позитивного самоутвердження себе у певному виді діяльності, яка створює і формує людину. Ідеал спорту та його діяльності є глибоко вкоріненим в людську природу, він спонукає людину на своє самовдосконалення. Спорт як культурне явище продовжує виступати частиною більш великої сфери – сфери фізичної культури, яка покликана перетворювати природність буття людини у культурно-оформлену тілесність. Стають очевидними як фізичні, так і ментальні можливості, якими володіє людина та якими наділила її ідеологія та пропагандистська політика щодо участі у спорті. Спортивні цінності відображають внутрішній стан буття людини, вони є формою існування людини як істоти, індивідуальності, особистості. Спорт як соціальне і культурне явище – явище суперечливе, розглядається як сфера суспільного життя, у рамках якого проявляються і формуються як кращі людські якості, відбувається становлення людини як особистості, так і якості, що приводять до руйнації психіки, волі, свободи. Разом з тим з'являються і негативні стимули для розвитку особистості. У спорті людина розкриває і “вимірює” свої фізичні і ментальні можливості, проте в них включається і загроза виходу за межі своїх можливостей, за межі допустимої для індивіда напруги сил.

Сучасний спорт – це одна із форм життя свободи, один із станів внутрішньої духовної культури людини, форма людської діяльності, в якій людина виходить за рамки своїх звичних функцій чи утилітарного використання чогось. Мета сучасного спорту як фізичного і духовного світу людини у підтримці свого процесу фізичного і духовного самоствердження, властивих людині інтересів і правил індивідуальної і соціальної взаємодії і комунікації. Спорт як самопроекція розвитку створює передумови для включення індивіда у складні переплетіння державного життя і соціальних зв'язків, намагається проектувати таку модель життєдіяльності особистості, в якій акцентується вимога вільного самоздійснення вибору. Сучасний спорт може розглядатися як найважливіша умова природного розвитку людської історії, осмислення всезагального і особливого як фундаментальних вимірів людського способу життя; він виявляє залежність людського взаємospілкування і взаємодії від розвитку сутнісних сил особистості і здібностей людини.

Основним полем реалізації сучасного спорту виступає духовний світ людини. Сучасний спорт як продукт культурно-історичної екзистенції є одним із способів осмислення людиною свого життя, духовного і матеріального. Тільки в сучасному спорті людина може експериментувати з самим собою, із всіма можливими і неможливими варіантами своєї суб'єктивної поведінки. Сучасний спорт як чуттєве опрацювання певного духовного стану особи стає інструментом вільного вибору людини. Людина може відсторонити своє минуле, розпочати з “точки відліку” своє життя, минуле поєднати з сьогоденням і майбутнім, коректувати свої дії та вчинки, аналогічна позиція можлива і у відношенні до порівняно віддаленого майбутнього. Із спортом пов'язаний процес самовиховання, самовдосконалення, утвердження людини як особистості, щоб відчувати людиність, привабливість повсякденного буття. Як термін, сучасний спорт позначає широке коло предметів діяльності, яка

протиставляється звичайній, утилітарній, практичній і характеризується переживанням задоволення від самої діяльності, самого процесу гри.

Публічне адміністрування є різновидом управлінської діяльності інституцій публічної влади, завдяки якій держава та громадянське суспільство забезпечують самокерованість та самоврядність усієї суспільної системи та її розвиток у напрямі становлення спорту в державі. Народження спорту було пов'язано зі зміною способу життя в державі, коли відтворення соціального досвіду через традицію вступило місце зростаючій активності людини у індивідуальній і соціальній життєдіяльності. Становлення спорту як змагальності базувалося на цінностях сурової раціоналізації, спеціалізації та успішності життєдіяльності, а також уособлювало практику самореалізації. Професійний сучасний спорт сьогодні – це найважливіший засіб самореалізації людини, а також можливість для соціальної мобільності, що дозволяє людині оволодівати соціальною роллю і підвищувати свій соціальний статус, а спортивні практики стали розумітися як форма виявлення своєї індивідуальної і соціальної життєдіяльності людини.

У спорті мають місце соціальні і психологічні обмеження, але разом з тим, активні заняття спортивною діяльністю є способом подолання страху перед неупорядкованим внутрішнім життям особистості. Отже, комбінація особистісного і соціального світів, повинна сприяти проголошенню суверенної особистості. Причому, самоідентифікація відіграє вкрай важливу роль, так як напряду пов'язана з самооцінкою спортсмена як суб'єкта спортивної діяльності, свої можливостей і перспектив розвитку. Публічне адміністрування загалом постає як розвиток держави на засадах демократії з використанням ефективних новітніх підходів і технологій управління скерованих на забезпечення розвитку спорту на рівні світових стандартів. Необхідна адекватна оцінка влади спортивних успіхів через реалізацію механізмів для утвердження ефективного розвитку спортсмена на шляху його подальшого удосконалення [9]. Як свідчить аналіз, у процесі спортивної діяльності та активного залучення до фізичної культури, індивід створює образ самого себе, проєктуючи себе у майбутнє.

Оскільки, тренування і змагання – це не просто розвага, але й скоріше, протиборство, то воно відбувається як із суперником, так із власними обмеженими можливостями. Під час заняття спортом людина вчиться оволодівати самим собою, у тому числі через розвиток волі, вміння досягати на межі можливого. Протиборство нерідко пов'язано з ризиком, так що спорт виявляється школою, у якій спортсмен вчиться оцінювати ризик і при необхідності йти на нього, розвивати здатність приймати рішення [1]. Спорт уособлює надзвичайно амбівалентну сферу людської життєдіяльності, навіть парадоксальну: з однієї сторони, він стимулює до миролюбності; а з іншої, в ньому можна побачити джерело агресії і пов'язаної з нею конфліктної поведінки[4]. Поняття спорту надзвичайно багатоманітне, як багатоманітна і сама діяльність людини. Спорт виступає як основне джерело і найвищий прояв людської свободи, потреба в розвитку і своїх сутнісних сил особистості, самопізнання себе як суб'єкта творчого процесу, виявленні самодіяльності індивіда, відтворенні людини у всій її багатоманітності.

Спорт, який сформувався ще в античній філософії і культурі, зберіг свої соціокультурні виміри, спирається на принципи універсалізму та активізму, які лежать в основі всієї багатоманітності конкретних смислів спортивної діяльності,

задають пафос і ціннісний смисл всьому існуванню людини. У контексті свого розгортання як діяльності, спорт є простором розгортання сутнісних сил і збереження цілісності людини, розширення її можливостей. Процеси державного управління та публічного адміністрування розвитку спорту сприяють ефективності зазначених процесів; ключовими елементами для публічного адміністрування є суспільство і публічна влада, де об'єктом виступає суспільство. Публічне адміністрування впроваджує демократичні цінності та сприяє розвитку держави в процесі становлення спорту і суспільної трансформації.

Визначення спорту як смисложиттєвого феномена людської життєдіяльності допомагає виявити скритний потенціал спортивної події, який можна використати для удосконалення індивідуального і соціального життя людини і суспільства: спорт як національна ідея, спорт як спосіб соціальної ідентифікації людини з соціумом. Можливість, що її надають органи державної влади та місцевого самоврядування для особи заняття спортом – це свобода, що проектує себе для досягнення спортивних цілей, досягнення найвищих результатів, формування себе як цілісної істоти у своєму спортивному бутті; це можливість постійно проектувати і обирати, що ставить людину поза закономірністю й причинною залежністю. Спорт володіє міцною соціалізуючою силою, його вже давно слід розглядати як захоплення, що здатне не лише згуртувати всю націю, а й поповнити державну ідеологію, устремлінням людей до успіху і перемоги.

Література:

1. Білогур В. Є. Світоглядні орієнтації студентів: тенденції змін у трансформаційному суспільстві : [монографія] / В. Є. Білогур. – Дніпропетровськ : Пороги, 2011. – 311 с.
2. Білогур В. Є. Аналіз рівня розвиненості ціннісних орієнтацій студентів-економістів у трансформаційному суспільстві / В. Є. Білогур // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : [зб. наук. праць]. – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 2013. – Вип. 53. – С. 113–120.
3. Горбунова Л. Номадизм як спосіб мислення та освітня стратегія / Л. Горбунова // Філософія освіти. – 2011. – № 1-2 (10). – С. 17.
4. Ібрагімов М. М. “Філософія спорту”: предмет, структура і проблеми методології / М. М. Ібрагімов // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2010. – № 3 (19). – С. 97.
5. Ібрагімов Михайло. Історіософія спорту і фізичного виховання як проєкція культурологічних смислів / Михайло Ібрагімов // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2012. – № 1. – С. 107–115.
6. Ібрагімов Михайло. Аксиологія спорту і фізичного виховання в концепті спортивного інтересу та спортивного егоїзму / Михайло Ібрагімов // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 4. – С. 79–86.
7. Образ человека будущего: Кого и как воспитывать в подрастающих поколениях : кол. монография / под ред. О. А. Базалука. – К. : Кондор, 2011. – Т. 1. – 328 с.
8. Шолудько О. Теоретичні засади фінансового механізму сталого розвитку сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / О. Шолудько, С. Онисько // Економіка АПК – 2012. – № 19 (1) – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/vldau/APK/2012_19_1/files/12shoade.pdf.
9. Ярова Н. Методи адміністративно-правового регулювання у галузі фізичної культури та спорту / Н. Ярова // Адміністративне право. – 2008. – № 11. – С. 75–78.
10. Энциклопедия государственного управления в России : в 2 т. / [под общ. ред. В. К. Егорова ; отв. ред. И. Н. Барциц]. – М. : Изд-во РАГС, 2008. – Т. 1. – М., 2008. – 552 с.

Надійшла до редколегії 01.04.2015 р.